

# Kann eg keypa land títt?

var spurningur forsetans.

Svar hövdingans, Chief Seattle, frá júní 1854, ljóðaði:

Hvussu kanst tú keypa og selja himmalin? Hita jarðarinnar? Henda hugsan fyrir kemur okkum undarlig.

Eigur tú ekki friskheitina í loftinu og perlurnar í vatninum, hvussu kanst tú so keypa tær?

Hvør einstakur partur av hesi jørð er heilagur fyrri fólk mitt. Hvør skinnandi furunál, hvør sandutur áarbakkur, hvørt ták í teimum myrku skógum, hvørt flýggjandi og surrandi skorðdyr er heilagt í minni og kenslum fólk minns. Sevjan, sum rennur gjøgnum træini, førir við sær minnini hjá reyða manninum. Tey deyðu hjá tí hvíta manninum gloyma tað land, har teir vórðu foddir, tá teir stiga upp fyrri at ferðast millum stjörnurnar.

Okkara deyða gloyma aldrið hesa vøkru jørð, tí hon er ein partur av okkum. Tær angandi blómurnar eru systrar okkara, hjörturin, hesturin og stóra ørnin eru bróður okkara. Teir skurðslutu fjallatopparnar, sevjurnar á bonum, hiti smárössanna og menniskjan — øll hoyra tey til somu ætt.

Tiskil, tá Stóri Hövdingi í Washington sigur frá, at hann vil keypa land okkara, er tað nógv hann biður okkum um. Stóri Hövdingi sigur okkum, at hann fer at seta eitt eki av til okkara, har vit kunna liva væl og fyrri okkum sjálvi. Hann vil vera faðir okkara, og vit skulu vera børn hansara. Tí fara vit at umhugsa hansara tilboð um at keypa land okkara. Men lætt verður tað ikki. Tí hetta landið er heilagt fyrri okkum. Tað glitrandi vatnið, sum rennur í gilum og áum, er ikki bara vatn, men blóð forfedra okkara. Selja vit tær land, mást tú minnsat til, at tað er heilagt, og tú mást læra tinni børn, at tað er heilagt, og at hvør ófrættakenda spegilmynd í tí klára vatninum sigur frá hendingum og minnum í livinum hjá fólk minum. Brúsið frá vatninum er uggi faðirs minns.

Áirnar eru bróður okkara, sum slökkja tóstan í okkum. Áirnar bera okkara kano'ir og geva børnum okkara fœðina.

Selja vit tær land okkara, mást tú minnst — og læra børn tinni — at áirnar eru bróður okkara — og teirra — og frá nú av mást tú vísa ánum tann blóðskap, sum tú hevur vist einum bróður tinum.

Vit vita, at hvíti maðurin ikki skilir okkum. Eitt petti av jørð er fyrri hann líka so gott sum eitt annað, tí hann er ein fremmandur, sum kemur um náttina og tekur frá landinum tað, hann hevur brúkt fyrri. Jørðin er ikki bróður hansara, men figgindi hansara, og tá hann hevur sigrað á honum, fer hann víðari. Hann leggur grøv faðirs sins eftir seg, og hann leggur onki í tað. Grøv faðirs hansara og fœðirætturin hjá børnum hansara eru gloymd. Hann fer við móðir síni, jørðini, og bróður sinum, himmalinum, sum við tingum sum kunnu keypast, rænast og seljast sum seyður ella glasperlur. Hann hevur hug at slúka alt og bert leiva eina oyðimørk.

Eg veit ikki. Tykkara máti er ikki okkara. At siggja býir tykkara, pínir eygu reyða mansins. Men tað er kanska, tí tann reyði maðurin er ein villmaður og ikki skilir. Tað er onki friðarligt stað í byum hvíta mansins. Onki stað har hann kann hoyra bláðini falda seg út um várið ella ljóðið av skorðdyraveingjum. Men tað er kanska, tí eg eri villur.

Hetta surr tykist einans at gera oyruni firtin. Og hvat er livið, um tú ikki sleppur at hoyra einsamalla skriggið frá nattarravninum ella skeldan frá froskinum á vøtnum um kveldarnar? Eg eri ein reyður maður, og eg skilji tað ikki. Indiánarar vilja heldur hoyra tað bliða súsið av vindinum, sum fer yvir vatnspegilin, og kenna luktin av sjálvum vindinum, reinsaður av middagsregninum ella fylgur av anganum frá furutrønum.

Luftin er dýrabar fyrri reyða mannin, tí alt hevur lut í sama andadrátti — djórið, træið, menniskjan, øll eiga tey lut í sama andadrátti.

Tann hvíti maðurin tykist ikki at leggja merki

til ta luft, hann andar inn. Eins og maðurin, sum liggur á deyðastrá í nógvir dagar, er hann ikki mentur at kenna stinkin av sær sjálvum. Men selja vit tær land okkara, mást tú minnst til, at luftin er dýrabar fyrri okkum, at luftin hevur sál saman við øllum tí livi hon norir. Vindurin, sum gav abba okkara fyrsta andadrátt hansara, fær eisini seinasta suff hansara. Og selja vit tykkum land okkara, mugu tit varðveita tað og halda tað heilagt sum eitt stað, har sjálvt tann hvíti maðurin kann koma fyrri at smakka vindin, sum er fullur av sotleika frá blómum á bonum.

So fara vit at umhugsa tilboð títt um at keypa land okkara. Avgera vit at taka av, fari eg at gera tað við eini treyt: Tann hvíti maðurin skal fara við dýrunum í hesum landi, sum vóru tey dýr bróðurs hansara.

Eg eri ein villur maður, og eg skilji ikki nakað annað liv. Eg havi sæð túsundtals búfflar liggja og rotna á preriuni, tann hvíti maðurin læt teir liggja har, eftir at hann hevði skotið teir frá einum toki, sum fór framvið. Eg eri ein villur maður, og eg skilji ikki, hvussu tann rúkandi jarnhesturin kann vera týðningarmiklari enn tann búfflin, vit einans drepa fyrri at halda liv í okkum.

Hvat er menniskjan uttan dýrini? Um øll dýrini hvurvu, hevði menniskjan doyð av einum stórum sálarligum einsemi. Tí tað sum hendir við dýrunum, fer skjótt at henda við menniskjanum. Alt stendur í sambandi við hvørt annað.

Tit mugu læra børn tykkara, at jørðin undir fótum teirra er oskan eftir forfedrum okkara. Fyri at bornini skulu hava virðing fyrri jørðini, mugu tit siga teimum frá, at ríkidømi jarðarinnar kemur frá livi forfedra vára. Lærið børn tykkara tað, sum vit hava lært okkara børn: at jørðin er móðir okkara. Hvat sum enn hendir við jørðini, hendir við synum jarðarinnar. Spýtir menniskjan á jørðina, spýtir hon á seg sjálvan.

Hetta vita vit: Jørðin tilhoyrir ikki menniskjanum, menniskjan tilhoyrir jørðina. Hetta vita vit: Øll ting eru heft at tí blóði, sum bindur eina ætt saman. Øll ting eru heft saman.

Hvat sum enn hendir við jørðini, hendir við synum jarðarinnar. Menniskjan hevur ikki vovið livsins vevnað, hon er bert ein tráður í honum. Hvat hann enn ger móti vevnaðinum, ger hann móti sær sjálvum. Sjálvt tann hvíti maðurin, hvørs Gud kemur saman við honum og tosar við hann sum ein vinur til ein annan, sleppur ikki undan felags lagnuni. Vit eru óvað, tá alt kemur til alt, bróður.

Tað fáa vit at siggja. Eitt vita vit, sum tann hvíti maðurin kanska fer at siggja onkran dag — okkara Gud er tann sami Gud. Tit halda kanska anú, at tit eiga Hann, soleiðis sum tit vilja eiga okkara land, men tað kunnu tit ikki. Hann er menniskjans Gud, og Hansara samkensla er líka so stór fyrri tí reyða manninum sum fyrri tí hvíta. Hendan jørð er Honum dýrabar, og at gera jørðini skaða er at vísa vanvirðing fyrri skapara hennara.

Tann hvíti maðurin forgongur eisini einaferð, kanska áðrenn allar aðrar stammur. Drýt tú í egnu song tina, so verður tú

## Menniskja og umhvørvi:

Í okkara industrialiseraða samfelagi, har tað materiella er sett í hásæti, og har vit menniskju gera okkara til at skumpa undir savnanina av materiellum góðum, ofta fyrri náttúrunnar kostnað, kundu vit kanska trøngt til at fingið eina áminning — ein peikifingur á lofti, meðan tíð enn er.

Fyri góðum 130 árum síðan setti forseti USA's fram fyrispurning til indiánarahøvdingin, Chief Seattle, um teir hvítu kundu sleppa at keypa land teirra reyða.

Hövdingans svar er skilt at vera tað vakrasta, ið nakrantíð er sagt um menniskju og umhvørvi — og man tað ikki vera eins galdandi í dag?

Tað, vit kenna til indiánarar, hava vit lært úr teimum amerikansku filmunum, sum vit eru uppvaksin við. Niðurstøðan og moralurin í hesum filmum var altið: Tann reyði maðurin var barbárur. Hann brendi hús teirra hvítu og myrði konur og børn.

Vit komu ongantíð so langt sum til at spyrja, hvat tann hvíti maðurin gjørdi við teltini hjá tí reyða manninum, ella hvat hendi við indiánaraskuaw'unum og børnunum.

Men hvør skuldi trúð, at ein barbárur av einum indiánarahøvdinga kundi tosað so vakurt um land sitt, sum Chief Seattle tosaði? Kanska hevdu teir kenslur allikavæl, hasir villu, sum vit søu uppi á lórfittinum sum ung?

eina náttina kveldur í eina ruski tinum.

Men meðan tit forganga, strála tit klárt upplýstir av tí Guds megi, sum fœrdi tykkum til hetta landið, og sum av eini ella aðrari orsök gav tykkum harradømið yvir tí reyða manninum. Tann lagnan er ein loynidómur fyrri okkum, tí vit skilja ikki, tá allir búfflarnir eru slakt-

aðir, teir villu hestarnir tamdir, tey fjarastu hornini av skóginum tungir av luktinum av nógvum menniskjum og útsýnið til búðnu hegggjarnar spiltir av talubondum. Hvør eru runnarnir? Burtur. Hvar er ørnin? Burtur. Endin á livinum og byrjanin til yvirleving.

Mna.

(Kelda: NYT ASPEKT nr. 1 1983)

## Kamar

Ungur, friðarligur maður sóknast eftir stórum kamari við atgongd til køk og bað.

Tlf. arbeiði: 1 18 20 millum kl. 10-12  
heima: 1 61 54 eftir kl. 17.00

## P/F North Atlantic Plast PLASTRØRVIRKIÐ

Vit framleiða og selja vatnleiðingar og kloakrør

Kloak frá ø 40 mm til ø 500 mm.

Vatnleiðingar frá ø 25 mm til ø 500 mm í trýstklassa TN6—TN10.

Septictangar og reinsibrunnar ø 200—250—315 mm, um ynskið gera vit reinsibrunnar eftir máti.

Vit hava allar tilhoyrandi rørdeldir á goymslu, eisini framleiða vit tilfar til alihyljar.

Vit geva fegnr tilboð.

Heil- og smásøla

P/F North Atlantic Plast  
Plastrørvirkið  
á Heygnum Mikla  
Tlf. 1 2151